

Weseliński, Andrzej

Skład Towarzystwa Naukowego
Warszawskiego : (kadencja 2004-2007
oraz 2008-2010) : Wspomnienia
pośmiertne : Irena Dobrzycka
(1909-2007)

Rocznik Towarzystwa Naukowego Warszawskiego 70, 111-114

2007

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

ponadto przekłady z języka łacińskiego, przede wszystkim dzieł Erazma z Rotterdamu.

Przez długie lata profesor Cytowska aktywnie uczestniczyła w pracach polskich i zagranicznych towarzystw naukowych oraz komitetów redakcyjnych. Od 1948 r. była członkiem Koła Warszawskiego Polskiego Towarzystwa Filologicznego, zasiadała w jego władzach, w latach 1977–1986 jako prezes Zarządu Głównego. Profesor Cytowska była członkiem Komitetu Nauk o Kulturze Antycznej PAN, w latach 1977–1989 członkiem jego Prezydium, a także organizatorką i przewodniczącą Komisji Neolatynistycznej. Członkiem Towarzystwa Naukowego Warszawskiego została Maria Cytowska w 1982 r., niedługo po jego reaktywacji w 1981 roku. Maria Cytowska była żywo zainteresowana kształceniem uniwersyteckim i nauczaniem języka łacińskiego na poziomie licealnym, działała w Komisji do Spraw Nauczania Języków Klasycznych w Szkolnictwie Średnim i Wyższym Ministerstwa Edukacji Narodowej, przez wiele lat przewodniczyła konkursom języka łacińskiego i wiedzy o antyku organizowanym dla młodzieży licealnej. Była nauczycielką i mistrzynią kilku pokoleń filologów klasycznych, wykształciła kilkudziesięciu magistrów i pięciu doktorów. Do końca życia utrzymywała kontakt ze środowiskiem naukowym, miała plany badawcze, których nie zdążyła zrealizować. Profesor Maria Cytowska zmarła w swym warszawskim mieszkaniu w dniu 14 listopada 2007 r. Jej prochy spoczęły na Cmentarzu Północnym w Warszawie w grobie matki. Pogrzeb, który odbył się 23 listopada zgromadził wielu przyjaciół, współpracowników oraz uczniów Pani Profesor z kilku ośrodków naukowych w Polsce.

Barbara Milewska-Ważbińska

IRENA DOBRZYCKA (1909–2007)

Fryburg, Szwajcaria: 21 października 1909 roku w rodzinie Stanisława Dobrzyckiego, profesora literatur i języków słowiańskich na tamtejszym uniwersytecie, przychodzi na świat córka Irena. Po zakończeniu I wojny światowej profesor Dobrzycki wraz z rodziną wraca do Poznania, gdzie zostaje profesorem, a następnie rektorem Uniwersytetu Poznańskiego. Irena Dobrzycka podejmuje studia na filologii angielskiej. Tytuł magistra otrzymuje w roku 1932, a w roku następnym zo-

staje asystentem w katedrze filologii angielskiej na Uniwersytecie Poznańskim.

Jako pierwsza polska stypendystka British Council, Irena Dobrzycka wyjeżdża w 1938 r. na studia podyplomowe do Wielkiej Brytani. Po rocznym pobycie na Uniwersytecie w Bristolu młoda stypendystka wraca do kraju. Jest rok 1939. W okresie okupacji Irena Dobrzycka angażuje się w tajne nauczanie jako lektor języka angielskiego w Warszawie i Piotrkowie Trybunalskim. Jednocześnie przygotowuje rozprawę doktorską z zakresu literatury angielskiej, na podstawie której w 1945 r. otrzymuje stopień doktora na Uniwersytecie Poznańskim.

W roku akademickim 1946/47 dr Irena Dobrzycka przebywa na stażu naukowym na Uniwersytecie w Sheffield. Po powrocie z Wielkiej Brytanii prowadzi wykłady i seminaria na Uniwersytecie Poznańskim, a także na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu. W 1953 r. dr Dobrzycka przenosi się do Warszawy i podejmuje pracę na Uniwersytecie Warszawskim. W 1963 r. habilituje się na podstawie monografii o Byronie (*Kształtowanie się twórczości Byrona*, Ossolineum). Tytuł profesora nauk humanistycznych otrzymuje w 1969 r. W latach 1970–1978 jest dyrektorem Instytutu Anglistyki UW. Jednocześnie pełni funkcję kierownika Zakładu Literatury Angielskiej i Amerykańskiej.

W latach 1978–1980, tj. do czasu przejścia na emeryturę, profesor Dobrzycka jest przewodniczącą Rady Instytutu Anglistyki. Oprócz licznych funkcji na anglistyce warszawskiej, profesor Dobrzycka pełniła szereg funkcji akademickich poza Instytutem Anglistyki, m.in. była delegatem Rady Wydziału do Senatu UW, prodziekanem Wydziału Filologii UW oraz – dwukrotnie – delegatem Uniwersytetu Warszawskiego na Kongres Nauki Polskiej. Profesor Dobrzycka uczestniczyła w licznych konferencjach i seminariach naukowych w kraju i za granicą. Była członkiem międzynarodowych i krajowych organizacji i stowarzyszeń naukowych, m.in. The International Association of University Professors of English (IAUPE), Komitetu Neofilologicznego PAN (w latach 1985–88 była przewodniczącą sekcji literatur nowożytnych Komitetu Neofilologicznego), Stowarzyszenia Nauczycieli Akademickich Filologii Angielskiej (PASE, członek honorowy). Profesor Dobrzycka aktywnie uczestniczyła w pracach dwóch krajowych towarzystw naukowych o długich tradycjach, a mianowicie Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk

oraz Towarzystwa Naukowego Warszawskiego, którego członkiem zwyczajnym została w 1989 r.

Profesor Irena Dobrzycka była wybitnym specjalistą w zakresie literatury angielskiej. Obszerna lista publikacji naukowych, obejmująca monografie, artykuły, materiały konferencyjne, skrypty i podręczniki akademickie, odzwierciedla jej szerokie zainteresowania badawcze jako filologa–literaturoznawcy. Większość jej publikacji poświęcona jest powieści angielskiej XIX wieku, antecedencom powieści społecznej, osiemnastowiecznej prozie niefabularnej, tradycji i konwencji melodramatu w prozie i dramacie angielskim, romantycznej poezji angielskiej oraz ewolucji form parodystycznych w literaturze angielskiej. Profesor Dobrzycka była autorką wstępów i komentarzy krytycznych do polskich wydań pisarzy angielskich, licznych haseł do *Wielkiej Encyklopedii PWN* oraz do *Słownika pisarzy angielskich i amerykańskich* (Wiedza Powszechna). Pod jej redakcją ukazało się w 1966 r. polskie wydanie klasycznego już dzieła George'a Sampsona pt. *The Concise Cambridge History of English Literature (Historia literatury angielskiej w zarysie)*. Ponadto profesor Dobrzycka opublikowała, jako autorka lub współautorka, szereg podręczników do nauki języka angielskiego, które doczekały się kilkunastu wznowień w kraju, a niedawno – również w USA. Warto wspomnieć w tym miejscu o jej podręczniku opublikowanym w latach pięćdziesiątych pod proroczym zaiste tytułem, a mianowicie: *Język angielski panuje na świecie*. Tytuł ten wzbudził gniewną reakcję ówczesnych władz, a także tzw. czynników politycznych na Uniwersytecie Warszawskim.

Na osobne omówienie zasługuje wkład wniesiony przez profesor Dobrzycką w rozwój anglistyki polskiej i kadry naukowej. Profesor Dobrzycka wypromowała 15 doktorów i ponad 120 magistrów, była recenzentem ok. 30 prac doktorskich oraz 20 rozpraw habilitacyjnych. Spośród jej dawnych studentów i doktorantów rekrutuje się pokaźna liczba profesorów i wykładowców na różnych uniwersytetach w Polsce, Wielkiej Brytanii i USA.

Za wybitne osiągnięcia naukowe i dydaktyczne profesor Irena Dobrzycka otrzymała liczne nagrody i odznaczenia, m.in. Krzyż Komandorski Orderu Odrodzenia Polski, Medal Komisji Edukacji Narodowej, nagrody ministra szkolnictwa wyższego. W uznaniu jej osiągnięć badawczych w dziedzinie literaturoznawstwa angielskiego – w skali międzynarodowej – oraz zasług dla rozwoju studiów anglistycznych w Polsce, profesor Dobrzycka została doktorem *honoris causa*

uniwersytetu brytyjskiego, jako pierwsza anglistka polska. Doktorat h. c. został nadany przez Uniwersytet w Bristolu w 1979 r.

Długa i niezwykle owocna była działalność profesor Ireny Dobrzyckiej jako filologa–anglisty i nauczyciela akademickiego. Jej odejście zamyka pewien ważny rozdział w powojennej historii anglistyki polskiej. Pani Profesor pozostaje w naszej pamięci jako wybitny filolog, historyk literatury angielskiej, wspaniały nauczyciel, a w życiu prywatnym – jako osoba skromna, życzliwa i wielkiej szlachetności.

Andrzej Weseliński
(Instytut Anglistyki UW)

STANISŁAW KAŁUŻYŃSKI (1925–2007)

Urodził się 6 sierpnia 1925 roku w Świerczowie na Rzeszowszczyźnie. Do września 1939 roku zdążył ukończyć szkołę podstawową i dwie klasy gimnazjum w Tarnowie. W czasie II wojny światowej służył w Armii Krajowej (1943–1944). Po wojnie, w 1946 roku zdał maturę i dostał się na Wydział Humanistyczny Uniwersytetu Wrocławskiego, gdzie studiował w Instytucie Filologii Orientalnej na kierunku bliskowschodnim u prof. A. Zajączkowskiego. Magisterium uzyskał 2 grudnia 1950 roku, a jego praca magisterska dotyczyła zwyczajów weselnych Turków anatolijskich.

Od stycznia 1951 roku, jeszcze jako magister, rozpoczął pracę w Instytucie Orientalistycznym Uniwersytetu Warszawskiego w Katedrze Ludów Azji Środkowej (ówcześnie nazywanej Katedrą Filologii Indyjskiej). Kierownikiem katedry był altaista prof. M. Lewicki. Na początku w centrum zainteresowań Stanisława Kałużyńskiego znajdowała się kultura turecka, ale w niedługim czasie to altaistyka stała się jego życiową pasją. W styczniu 1955 roku za pracę na temat pokrewieństwa u ludów tureckich w XIX wieku Stanisław Kałużyński otrzymał tytuł kandydata nauk.

Pod koniec 1956 roku Stanisław Kałużyński wyjechał na roczny staż naukowy do ZSRR. Przebywał w Moskwie, Leningradzie i Jakucku. Pobyt w ZSRR zaowocował powstaniem znanego w całym świecie altaistycznym, klasycznego dzieła, a zarazem rozprawy habilitacyjnej — *Mongolische Elemente in der Jakutischen Sprache*, za którą w 1963 roku Stanisław Kałużyński otrzymał tytuł docenta (odpowied-